

بررسی تطبیقی ارتباط کلامی، همسران

از منظر اسلام و روان‌شناسی

مؤلفان

مرضیه کاد، خدیجه - لالی (دیباچی)
سمیه صیادی، اسراء ناییتی، سیده فاطمه آذین

تابستان ۱۳۹۵

نشر اسرار علم

عنوان و نام پدیدآور	: بررسی تطبیقی ارتباط کلامی همسران از منظر اسلام و روان شناسی / مولفان مرضیه کرات ... [و دیگران].
مشخصات نشر	: تهران: اسرار علم، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۸ ص: ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک	: 978-600-7191-81-1
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: مولفان مرضیه کرات، خدیجه جلالی، سمیه صیادی، اسراء ناملیتی، فاطمه آذین.
موضوع	: زناشویی — ارتباط — جنبه‌های روان‌شناسی
موضوع	: Communication in marriage -- Psychological aspects
موضوع	: زناشویی — ارتباط — جنبه‌های مذهبی — اسلام
موضوع	: Communication in marriage -- Religious aspects -- Islam
موضوع	: روابط زن و مرد
موضوع	: Man-woman relations
موضوع	: مسرین — روان‌شناسی
موضوع	: Spouses -- Psychology
رده بندی کنگره	: ۳۰۶.۸۱ : ۱۹۷۱
رده بندی دیویی	: ۳۰۶.۸۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۳۸۵۱۵

بررسی تطبیقی ارتباط کلامی همسران از منظر اسلام و روان شناسی

مولفان: مرضیه کرات، خدیجه جلالی (دیباچی)، سمیه صیادی، اسراء ناملیتی، سیده فاطمه آذین

صفحه‌آرایی و جلد: سیده باقری

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

ناشر: نشر اسرار علم

چاپ: صادق

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۹۱-۸۱-۱

قیمت: ۱۵.۰۰۰ تومان

تهران، میدان انقلاب اسلامی، خیابان کارگر جنوبی، خیابان لبافی‌نژاد، پلاک ۳۰۰

۶۶۹۴۷۱۹۳ - ۰۹۱۲۸۰۲۵۵۱۴ - ۶۶۹۲۵۳۲۰

تمامی حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است

این کتاب با حمایت اداره کل تبلیغات اسلامی استان تهران به مناسبت هفته ازدواج چاپ گردیده است.

فهرست

مقدمه	۱۱
-------------	----

بخش اول: مفهوم‌شناسی و جایگاه ارتباط کلامی

فصل ۱: معنا و انواع سبک‌های ارتباطی	۱۷
گفتار اول: مفرد شناسی و جایگاه و مولفه‌های ارتباط	۱۷
معنای لغوی ارتباط	۱۷
معنای لغوی کلام	۱۷
معنای اصطلاحی ارتباط	۱۸
جایگاه ارتباطات کلامی	۱۹
بهترین و شایع‌ترین ارتباط	۱۹
آینه باطن	۱۹
مولفه‌های ارتباط (اجزای پیام)	۲۰
۱. کدها یا رمزهای پیام	۲۱
۲. محتوای پیام	۲۱
۳. چگونگی ارائه پیام	۲۳
واضح بودن پیام	۲۴
گفتار دوم: انواع سبک‌های ارتباطی	۲۵
۱) ارتباط کلامی	۲۵
روابط کلامی	۲۵
عوامل موثر در ارتباط کلامی	۲۶
ارتباط کلامی غیر مؤثر	۲۸
۲) ارتباط غیر کلامی	۲۸

۲۹	انواع ارتباط غیر کلامی
۳۱	ح) تماس چشمی
۳۲	ط) حالت بدن
۳۳	د) فاصله
۳۴	ج) تماس بدنی
۳۵	نوازش کردن
۳۵	تأخیر در سلام
۳۶	و) سکوت
۳۷	د) بوی خوش
۳۸	ز) پوشش ظاهری
۴۰	۳) ارتباط عاطفی
۴۱	هوش عاطفی
۴۲	۴) ارتباط جنسی
۴۳	فصل ۲: تفاوت کلامی زنان و مردان
۴۴	الف) تفاوت عاطفی - احساسی زنان و مردان از منظر قرآن کریم
۴۷	ب) تکریم و حفظ شئون اعضای خانواده
۴۸	تفسیر قوامیت
۴۸	سبب قوام بودن همسر
۵۰	ریاست مردان
۵۱	ج) عملکرد مغز زنان و مردان
۵۳	چ) نقش عواطف و عقل‌گرایی در مردان و زنان
۵۳	د) تفاوت زنان و مردان در ایجاد روابط کلامی
۵۶	گفتار دوم: تفاوت‌های اخلاقی - رفتاری زنان و مردان در ارتباط کلامی
۵۶	الف) خشونت و پرخاشگری
۵۶	ب) عملکرد سطحی نگری و کلی‌نگری
۵۷	ج) اظهار نگرانی
۵۷	د) قدرت شنوایی

بخش دوم: عوامل، ویژگی‌ها و آثار ارتباطات کلامی در روابط همسران

فصل ۱: ویژگی‌های ارتباط کلامی سالم و سازنده بین همسران.....	۶۱
گفتار اول: کسب مهارت‌های ارتباط عاطفی - احساسی.....	۶۱
الف) ابراز عشق و محبت.....	۶۱
نقش زنان در ابراز عشق.....	۶۲
ضرورت ابراز عشق از سوی مردان.....	۶۳
الف) عفو و گذشت.....	۶۴
ب) سازگاری و سازش.....	۶۶
ج) سپاسگزاری.....	۶۷
چ) همدلی.....	۶۹
خ) احترام و تکریم یکدیگر.....	۷۰
گفتار دوم: کسب مهارت‌های اخلاقی - گفتار.....	۷۲
الف) کنترل خشم و غضب.....	۷۲
ب) خود داری از سرزنش و مشاجره.....	۷۳
ج) پذیرش خطاها.....	۷۴
فصل ۲: عوامل و آثار موثر در ایجاد روابط کلامی سالم.....	۷۷
گفتار اول: عوامل موثر در ارتباط کلامی سالم همسران.....	۷۷
الف) همسویی باورها.....	۷۷
ب) شناخت نیازها و مسئولیت مشترک زوج‌ها.....	۷۹
ج) گفت و گوهای متقابل.....	۸۲
د) پذیرش صمیمانه و عدم مقایسه.....	۸۵
ذ) شخصیت متعادل همسران.....	۸۵
ر) کمک گرفتن از افراد با تجربه.....	۸۶
ز) خداترسی همسران.....	۸۸
د) روابط صحیح همسران در فیلم‌ها و برنامه‌های تلویزیونی.....	۸۹
گفتار دوم: آثار ارتباط کلامی سالم همسران.....	۸۹

الف) ایجاد آرامش	۸۹
ب)ارضای نیازهای روحی و عاطفی	۹۱
ج) ایجاد صمیمیت	۹۲
خ) کاهش اختلاف و طلاق	۹۳
چ) رشد فکری، دینی و فرهنگی خانواده	۹۴

بخش سوم: ارائه راهکارها در ارتباطات کلامی موثر

فصل ۱: ارائه راهکارها در ایجاد روابط کلامی	۹۷
گفتار اول: راهکارهای شاخصی و نگرشی برای ایجاد روابط کلامی سالم	۹۷
تقویت ایمان	۹۷
مثبت اندیشی	۹۹
رضامندی	۱۰۱
زمینه های رضایت	۱۰۲
تغافل	۱۰۳
گفتار دوم: رعایت قواعد عمومی صحبت کردن	۱۰۴
الف) خودافشایی	۱۰۴
ب) استفاده صحیح از ضمیر مالکیت	۱۰۴
ج) صحبت نکردن به جای طرف مقابل	۱۰۵
د) شفاف و روشن بودن	۱۰۶
ذ) تشکر و سپاس از مردان	۱۰۶
ر) مخالفت کردن با آقایان	۱۰۷
ز) شناخت کیفیت‌های حسی همسران	۱۰۷
انواع شخصیت‌ها از نظر کیفیت‌های حسی	۱۰۸
افراد سمعی	۱۰۸
افراد لمسی	۱۰۹
افراد بصری	۱۰۹

۱۱۰.....	انواع پیام‌های مسموم
۱۱۱.....	الف) قضاوت عجولانه و منفی
۱۱۱.....	ب) برجسب‌های کلی یا ترور شخصیت
۱۱۲.....	ج) تصمیم‌های افراطی
۱۱۲.....	ه) ارتباطات طعنه‌آمیز
۱۱۳.....	فصل ۲: کسب مهارت‌های شنیداری و موانع آن
۱۱۳.....	گفتار اول: کسب مهارت‌های شنیداری
۱۱۳.....	کسب مهارت گوش دادن
۱۱۴.....	ویژگی‌های گوش دادن مؤثر
۱۱۴.....	الف) توجه کردن
۱۱۴.....	ب) عکس العمل مناسب
۱۱۴.....	ج) سؤال کردن
۱۱۵.....	د) گوش کردن برای یاد
۱۱۵.....	ه) توجه نکردن به باطن کلام
۱۱۶.....	و) شنونده فعال
۱۱۸.....	د) قطع کردن کلام
۱۱۸.....	ذ) تأیید کلام
۱۱۹.....	گفتار دوم: موانع گوش دادن
۱۱۹.....	الف) مشغولیت ذهنی
۱۱۹.....	ب) جهت‌گیری فردی
۱۱۹.....	ج) قضاوت کردن
۱۲۰.....	خ) ذهن خوانی
۱۲۰.....	ر) سرو صدا
۱۲۰.....	ز) آماده کردن پاسخ
۱۲۰.....	س) پیچیدگی پیام
۱۲۲.....	نتیجه‌گیری
۱۲۴.....	پیشنهادهات
۱۲۵.....	فهرست منابع

مقدمه

یکی از نیازهای اساسی انسان‌ها، ارتباط با یکدیگر است که عبارت است از، مشارکت و تعامل افراد، احساسات، ارزش‌ها، اعتقادات با افراد دیگر، که بخشی از نیازهای انسان در ارتباط با دیگران معنا پیدا می‌کند. "اریک فروم" روانشناس آلمانی بیان کرده است:

«انسان از لحظه‌ای که به دنیا می‌آید تا آن لحظه که از دنیا می‌رود؛ هر کاری که می‌کند برای رفع احساس تنهایی خویش است.»

از طریق ارتباط با دیگران، رابطه‌ی دوستانه، فرد یا به لحاظ موقعیت واحترامی که در یک گروه کسب کرده، بخشی از نیازهای انسان ارضا می‌شود که از خانواده شروع شده و به جامعه بشری ختم می‌گردد که برای تأمین بهداشت روانی بسیار مهم است.

روابط افراد در درون نهاد خانواده به جهت مدیریت و تنظیم آن، نیاز به قواعد اصولی و منسجم دارد. کارآمدی نظام‌های فکری به این موضوع بستگی دارد که چگونه و با تدوین چه قواعدی این روابط تنظیم گردد که تمام اجزاء، ضمن ایفای نقش خود در پیوند با نظام هستی به کمال خود در یک نظام عادلانه دست یابند.

نگرش اسلام به خانواده به عکس مکاتب و دیدگاه‌های غیر اسلامی، که نگاهی تک بعدی است؛ بسیار عمیق و همه جانبه است و تمام ابعاد آن در همه مراحل مورد توجه بوده و در هر مورد دستورات لازم ارائه گردیده است.

اسلام به عنوان یک سیستم گذاری کلان نگر که در ابعاد مختلف زندگی بش‌ پاسخ‌گوست و مطابق با نیازهای انسانی و فطری، قوانینی را وضع کرده است که ما را به تعقل و تأمل دعوت می‌کند؛ در ارتباط کلامی همسران نیز، نگاه برخاسته از تدبیر و تکر دارد که با به کار گیری آموزه‌های دینی روابط موثر زوجین شکل می‌گیرد.

منشأ بسیاری از تعارضات و اختلافات همسران، ارتباط‌های نادرست آن‌ها با یکدیگر است. آموزش مهارت ارتباطی صحیح می‌تواند از بروز و یا کاهش اختلاف بین آن‌ها جلوگیری کند. این مهارت‌ها در جنبه‌های کلامی، سمعی، احساسی و رفتاری نمود می‌یابد. زمانی که گفتگوی بین دو نفر رضایت بخش و محبت آمیز است؛ احساس امنیت به وجود می‌آید و ارتباطی سالم برقرار شده است و هر گاه گفتگوها در جهت سلطه‌گری، ایجاد تنش، بی‌حرمتی و یا ضربه زدن به دیگری باشد؛ ناامنی حاکم می‌گردد و ارتباط نامناسب شکل می‌گیرد.

ارتباط کلامی مناسب به اعضای خانواده کمک می‌کند تا در قالب صمیمیت و انعطاف پذیری، تعادل را ایجاد کنند تا محیط امن و سرشار از نشاط فراهم گردد.

از سوی محققان اسلامی و روان‌شناسان، در موضوع خانواده و تحکیم روابط همسران، تحقیقات و مقالات مفصلی ارائه شده است اما به طور خاص در حیطه روابط کلامی همسران، پایان نامه و مقالات پژوهشی بسیار اندک است که موارد تطبیقی اسلام و روان‌شناسی کار شده باشد.

مباحث این پژوهش در قالب سه بخش که هر بخش شامل دو فصل است؛

کلامی می‌پردازد. در بخش دوم، به بیان عوامل، ویژگی‌ها و آثار ارتباط کلامی در روابط همسران پرداخته شده است و در بخش سوم، به ارائه راه‌کارها در ارتباطات کلامی مؤثر می‌پردازد.

شیوه طرح مباحث بدین گونه است که در ذیل هر موضوع، گزاره‌ها و نکات قابل استفاده از متون قرآن کریم و روایات را بیان کرده و دیدگاه‌های نظری و یافته‌های روان‌شناسی را نیز، ارائه کرده‌ایم.

تابستان ۱۳۹۵

۱۴۳۷ هـ ق

www.ketab.ir